

4. Савка М., Бреннер К. Мама по скайпу. Львів : Видавництво Старого Лева, 2013. 190 с.
5. Мама по скайпу / за ред. М. Савки, К. Бруннер . Львів : Головн. ред. : ВСЛ, 2013. 190 с.

*Мар'яна Білик,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
студентка 2 курсу
факультету філології і журналістики,
Науковий керівник:
к. філол. н., доц. Н. Кучма*

СУСПІЛЬСТВО КРІЗЬ ПРИЗМУ ОБРАЗУ ДЕНИСА СЕВЕРИНА У РОМАНІ «ГУДЗИК» ІРЕН РОЗДОБУДЬКО

Ірен Роздобудько – відома українська письменниця зламу ХХ-ХХІ століття, у творах якої головні персонажі представляють картину суспільства та художнього світу крізь призму своїх вчинків, думок та поглядів. Особливість прози письменниці – розмивання персонажів, неможливість умовно поділити образи на хороші та погані, адже тут відсутня однозначність. Яскравим прикладом складності та життєвих перепитій людини є психолого-соціальний роман «Гудзик», у якому немає смертей та катаклізмів, але трагічне непорозуміння між головними дійовими особами спричиняє драматичні події.

У романі «Гудзик» І. Роздобудько створює складний «трикутник» взаємин між головними персонажами: Денис Северин, Єлизавета Тенецька і її донька Ліка взаємодіють між собою, і відносини між ними змінюються протягом роману. Твір висвітлює багатогранні проблеми, такі як любов і нелюбов, кохання і зрада, віра і брехня, залежність і свобода, пошук сенсу життя та інші. Читач бачить, як історія героїв тісно переплетена з минулим, як

минуле впливає на їхнє сучасне життя і в який спосіб вони намагаються розрішити свої особисті конфлікти та проблеми.

Герої роману ніби живі, на перший погляд, а душі їх мертві. Десятки років були покладені на пошуки справжнього щастя, «палкого кохання» та в результаті – ні першого, ні другого.

Головний чоловічий образ Денис Северин. Його шляхетність чи обмеженість можна простежити через проживання ним любові, адже на його шляху зустрічалися різні жінки, як символи етапів його життя. Ліза Тенецька – символ юнацтва, перших поривів кохання, емоційності та радості життя. Ліка – я пошук спокою та рівноваги у його вже зрілому віці. Марина – вдячна та безкорислива любов, адже кохання було лише з її боку, все інше – звичка та вміння пристосуватися до подій. У творі є чіткий вимір віку персонажа, за яким можна проаналізувати вчинки цієї людини, провести паралелі.

З одного боку, Денис Северин – людина забезпечена, порядна, перспективна, яка успішно змогла побудувати свою кар'єру, працює у рекламному бізнесі та товаришує із перспективними людьми. Але з іншого боку, герой витрачає першу половину свого життя на пошуки «юнацького кохання», а іншу половину – на спокутування почуття провини перед іншою.

Авторці вдається через гру з часом і простором створити інтригу, що змушує читача поринати у перипетії персонажів твору. Історія роману розпочинається у 1977 році, коли Денис – син багатих батьків, що навчається в хорошому університеті, має багато друзів та вміє весело провести дозвілля, знайомиться із старшою на десять років Єлизаветою Тенецькою, з якою проводить ніч у Карпатах. *«Сьогодні я вирішив розшукати свою супутницю. Щоправда, пам'ятав мало: темне волосся, шаль, яка палахкотіла за плечима,*

обрис смаглявої щоки у спалаху запальнички, червоний вогник... Але був запах – особливий запах її парфумів». [1, с. 16].

Саме цей момент стане каталізатором його майбутніх вчинків та дій. Навчання Дениса в університеті не склалося, адже саме та таємнича незнайомка стає викладачем 18-ти річного юнака. *« Я не міг дочекатися початку занять. Раптом усе здавалося дрібним та другорядним – і вступ до інституту , і мрії про славу...»* [2, с. 51].

Хлопець не міг зрозуміти вчинку Лізи та її намагання його уникнути, сам відмовляється від слави, покидає університет та йде до армії. З цього моменту , можна сказати, що ламає собі життя, але для Дениса це стає порятунком від того божевільного кохання. Жахіття війни в Афганістані, смерть друзів та побратимів повертають хлопця до реальності, змінюють його сприйняття світу та моралі. Вчинки та дії Дениса демонструють читачам позитивного героя, відчайдушного воїна та особу із благородними особистими якостями. Але...

Чи залишив Северин свої намагання знайти кохану? Ні, його стратегія *«чекати, квапитися не можна»* була непохитною. *«Повернувся навесні , а влітку за вимогою батьків, поновився в інституті. Це не вартувало великих зусиль, як шість років тому, тому я просто вдягнув форму. Мене оточували «зеленопері», в яких я впізнавав себе колишнього. Звичайно, спробував дізнатися про Єлизавету Тенецьку»* [2, с. 61].

Роки життя Дениса промайнули стрімко та з надією віднайти кохану, але навіть зустріч з нею не принесла героєві спокою та задоволення. По-перше, в його душі відбувався такий собі злам від того, що його очікування не виправдалися. Тенецька – уже не та, яка була раніше. Це заможна, самодостатня

жінка, яка не залишила й сліду від минулого. По-друге, Денис зрозумів марність втраченого часу на її пошуки. Минуле постійно тримало його в ілюзіях майбутнього щастя та зустрічі з коханою, але реальність виявилася іншою.

Кульмінаційним у створенні образу Дениса є знайомство його з Лікою, дочкою Тенецької. Його шлюб із нею не приніс їм щастя, але Денис мав змогу частіше бачитися із своїм коханням. Психологічний портрет головного героя розкривається через його взаємини з дружиною Лікою. Денис не давав собі дозволу на повноцінне сімейне життя, відчував невідповідність сімейним обов'язкам. Його нестримана натура і нездатність до постійності та відповідальності руйнують спроби вести звичайне родинне життя. Тож він *«не міг приходити додому вчасно, не вмів планувати «вікенди» й купувати потрібні речі, не збирався відмовлятися від старих звичок і терпіти не міг звітувати про свої пересування містом»* [2, с. 111].

Денис ставився до Ліки, як до дитини, намагався називати її зменшувально-пестиливими словами, щоб дистанціювати її від своїх почуттів, не дати їм волі, адже боявся закохатися у неї. Можливо, їх кохання могло б мати шанси на розвиток, але Ліка безслідно зникла, залишивши після себе купу запитань та душевних мук для головного героя. Адже для нього дівчина була більше, ніж дитина чи дружина. Саме вона давала йому жити спокійно, без думок про минуле та кохання до Лізи. *«Про Лізу я більше не думав. Дивно й дико: Ліка ніби забрала із собою нав'язливу ідею мого життя. Але хіба це мало статися такою ціною?»* [2, с. 138].

Ірен Роздобудько змогла передати усю глибину почуттів персонажів через внутрішні монологи, невласне пряму мову головних героїв. Авторка

зуміла переконливо змалювати сучасного чоловіка. Денис Северин – віддзеркалення сучасного суспільства, показ того, що не завжди людина правильно обирає сенс життя та може вільно будувати своє майбутнє без прив'язки до минулого.

ЛІТЕРАТУРА

1. Герасименко Н. Особливості творчої манери Ірен Роздобудько // Роздобудько І. Переформування. Київ: Нора-Друк, 2007. 231 с.
2. Роздобудько І. Гудзик. Роман. 5-е вид. Київ: Нора-Друк, 2023. 224 с.

Семенов Микита Сергійович,
здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня
факультету філології і журналістики
Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
Науковий керівник –
Грицак Наталія Русланівна,
доктор педагогічних наук, професор

ТОПОС МІСТА В РОМАНІ

СОФІЇ АНДРУХОВИЧ «ФЕЛІКС АВСТРІЯ»

На початку XXI ст. в українській літературі активно розширюються тенденції появи Міста як потужного художнього образу. У творчості письменників XX – XXI ст. можна зустріти міські локуси Києва, Львова, Івано-Франківська (Станіславова), Хмельницького (Проскурова). Місто має можливість зберігати і передавати з покоління в покоління інформаційні, культурні коди, що є основою його розвитку.

Зображення міського життя можна спостерігати ще у пам'ятках давньої літератури, зокрема у спадщині Ю. Дрогобича, Л. Барановича, Г. Сковороди, І. Котляревського, Т. Шевченка, П. Куліша, В. Підмогильного. У творах сучасних письменників місто постає як цілісний організм, який живе та дихає разом зі своїми